

A digitális fekete lyukak kialakulásától az Európai Unió irányelvein át a magyar szerzői jogi törvény módosításáig

Tószegi Zsuzsanna

Mit takar ez a furcsa kifejezés: „digitális fekete lyuk”? Hogyan alakult ki a XX. századi digitális fekete lyuk? Miért mutatkoznak hiányok az online hozzáférhető művek terén? Megakadályozható-e, visszafordítható-e ez a kedvezőtlen folyamat? Milyen intézkedéseket tett az Európai Unió az online tartalomhoz való hozzáférés bővítése érdekében? Hogyan tükröződnek az uniós elvek a magyar szerzői jogi törvényben?

A digitális fekete lyuk névvel illetett jelenség olyan hatalmas károkat okozott a kulturális örökség online elérésében, hogy arra már a legmagasabb döntéshozói szinten is reagálni kellett. Ebben a tanulmányban az Európai Unió új szerzői jogi irányelve alapján módosított magyar szerzői jogi szabályozás lényeges elemeit mutatjuk be. Ezen intézkedések hatására a digitális fekete lyuk már a közeljövőben jelentősen szűkülhet.

Tárgyszavak: szerzői jog, szellemi tulajdon, digitalizált dokumentum, tartalomszolgáltatás, Európai Unió, Magyarország

Az online tartalom hosszútávú megőrzésének problémái

A „digitális fekete lyuk” nem pusztán egy hangzatos szókapcsolat, hanem egy létező, világszerte óriási gondokat okozó jelenségre utal. Kitalálói arra akarják felhívni a figyelmet, hogy komoly hiányságok mutatkoznak úgy a digitális örökség megőrzése, mint a hozzáférhetősége terén. A digitális fekete lyuk kifejezés mindkét jelenségre, a hosszútávú megőrzés és az online hozzáférhetővé tétel terén mutatkozó hiányokra rámutat.

Az elmúlt néhány évtizedben létrehozott digitális állományok nagy része örökre elveszett a hosszútávú megőrzés megoldatlansága miatt. A probléma azonban nem egy váratlan katasztrófa miatt állt elő: az elmúlt évtizedekben nagyon sokan felhívták a figyelmet arra, hogy a világhálón hozzáférhető tartalmak jelentős hányada eltűnik, ha nem gondoskodnak az állományok archiválásáról. Mégis bekövetkezett e pótolhatatlan, súlyos veszteség, amelynek két fő kiváltó oka a webarchiválás elmaradása, illetve az informatikai eszközök szupergyors avulása.

Tim Berners-Lee még nem is tette a nagyközönség számára szabadon hozzáférhetővé a világot megváltoztató találmányát, a World Wide Webet, amikor Brewster Kahle már azon gondolkodott, hogyan kellene megoldani az internetes tartalmak globális archiválását. Három évvel a web korlátozás nélküli hozzáférhetővé tétele után, 1996-ban Kahle létrehozta az azóta is működő *Internet Archive* alapítványt, amely mind a mai napig a webes tartalom nélkülözhetetlen kincsestára.

Az interneten elérhető tartalom megőrzése – legyen szó akár digitálisan létrejött, akár utólag digitalizált művekről – nem oldható meg a legmagasabb szintű állami támogatás nélkül. Az elmúlt két évtizedben számos ország megkezdte a területén létrehozott online tartalom archiválását. A digitális örökséggel foglalkozó szakemberek Magyarországon is régóta szorgalmazták a hazai internetes tartalom archiválását, de egészen 2020-ig kellett várni arra, hogy ez a létfontosságú feladat jogszabályi szintre emelkedve, központi finanszírozásból megvalósuljon.

A veszteségek körét tovább gyarapítja a számítógéppel létrehozott művek olvashatatlanná válása – részben a hordozójuk, részben a szoftverek elavulása miatt. Fizikailag hiába vannak meg a régi mágnesszalagok, flopi, videolemezek, CD-ROM-ok stb., ha nincsenek a lejátszásukhoz szükséges hardvereszközök, és a rajtuk tárolt állományok kiolvasására szolgáló programok nem működnek a mai számítógépeken.

Ez utóbbi helyzetre talán a legismertebb példa az angol történelem meghatározó jelentőségű műve, a *Domesday Book* videólemez kiadása. A *Hódító Vilmos* által megrendelt, lakossági és birtokösszeírást tartalmazó két kötet 1086-ra készült el. A 900. évfordulóra digitalizálták és interaktív videolemezekre kiadták az állományt. Másfél évtizeddel később azonban a videolemezek tartalmát már nem lehetett kiolvasni. Később ugyan sikerült az állományt életre keltve online közzétenni, Anglia első statisztikai adatgyűjtésének feldolgozása a hosszútávú digitális megőrzés problematikájának állatorvosi lovává vált. Sokan – joggal és okkal – tették föl a kérdést: ha a pergamenre írt könyv lassan ezer éve „működőképes”, hogyan fordulhat elő, hogy a hatalmas költséggel készült videólemez változat tizenöt év alatt teljesen használhatatlanná vált?

A szerzői jogi szabályok miatt elmaradt digitalizálás

Létezik azonban egy másik, mégpedig a szerzői jogi szabályozás következtében előállt jelenség, amelyet az előző problémakörtől való megkülönböztetés érdekében gyakran *XX. századi digitális fekete lyuk* fogalommal jelölnek.

Az internethasználók naponta szembesülnek azzal, hogy számos, a XX. század második felében alkotó szerző műve nem érhető el az online térben. E kedvezőtlen jelenség miatt sokan a túlságosan szigorú szerzői jogi előírásokat okolják.

Az ebben az értelemben használatos kifejezés közel másfél évtizede bukkant föl először. *James Boyle* professzor 2009-ben hívta föl arra a figyelmet, hogy a túlságosan szigorú szerzői jogi korlátozások miatt a XX. század második felében keletkezett szerzői művek online elérhetőségének szintje drámaian alacsony. Boyle *A copyright black hole swallows our culture* címet adta a *Financial Times*-ban publikált

cikkének, amelyben megállapítja, hogy az online térben tapasztalható fekete lyukat a szerzői jogi szabályok túlzott szigorúsága idézte elő. A kedvezőtlen jelenségre a könyvtárosok hívták föl a figyelmet: ők statisztikai adatokkal tudják alátámasztani a XX. század második felében keletkezett szerzői művek korlátozott online hozzáférhetőségét.

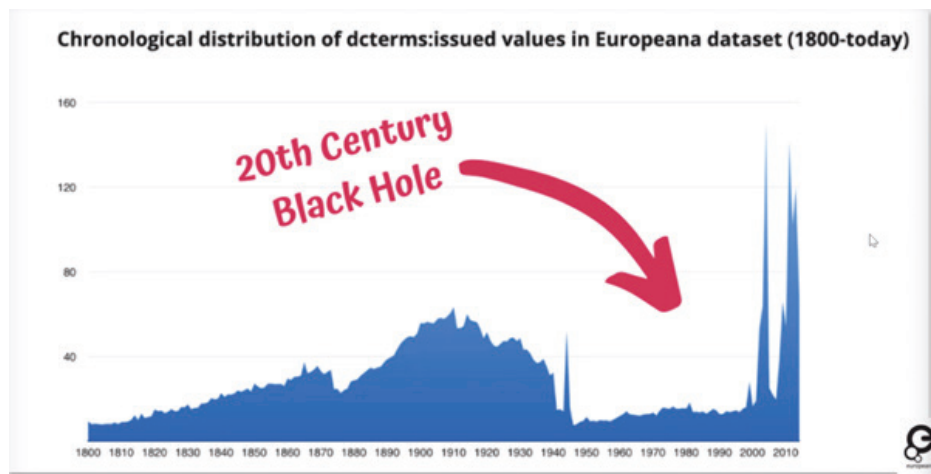
A szerzők egyéni érdeke – kontra társadalmi érdek

James Boyle véleménycikke a *Google Books* digitalizációs projekt és a vele együttműködő *HathiTrust* elleni perek idején íródott, de az általa megfogalmazott figyelemfelhívás messze túlmutatott a projekt hatókörén. *Mezei Péter* a *Google Books* könyvdigitalizációs projektjéről írott tanulmányában így fogalmazott: „a kérdést úgy is meg lehet fogalmazni, hogy a szerzői jognak meddig kell az egyedi szerzők érdekeit a társadalom megalapozott érdekeivel szemben oltalmaznia?” A bonyolult kérdés taglalásába itt nincs módunk belemenni – a perek kimenetelével viszont naponta szembesülünk. A *Google Books* projekt keretében digitalizált művek túlnyomó része, még az akár 100-150 éve kiadott művek többsége sem férhető hozzá szabadon.

A továbbiakban elhagyjuk a szerzői jogi szabályozást tekintve más elveket alkalmazó Újvilágot, és az Óperenciás tengeren átkelve megnézzük, mi a helyzet az Óvilágban, itt mennyire férhető hozzá a XX. század második felében született szerzői művek?

Az *Europeana* 2012-ben és 2015-ben vizsgálta meg az adatbázisában feldolgozott művek megjelenési évét. A statisztikai elemzés mindkét alkalommal azt bizonyította, hogy az 1950-es évektől kezdve az európai kulturális örökségvédelmi intézmények által online elérhetővé tett dokumentumok mennyisége drámai csökkenést mutat. (1. ábra)

A 2015-ben az *Europeana Pro* oldalán közzétett grafikon önmagáért beszél: az *Europeana* 45 millió objektumot tartalmazó adatbázisából 7 300 000 objektum elérhetőségét bemutató ábrán jól látható, hogy az 1800-as évektől a XX. század közepéig gyakorlatilag folyamatosan növekszik, utána viszont jelentősen visszaesik az online közzétett művek száma.⁶ Az utóbbi évtizedekben egyre többen mutattak rá, hogy e kedvezőtlen jelenség kiváltó oka a túlságosan szigorú szerzői jogi sza-

1. ábra A Europeana-ban feldolgozott digitális objektumok időbeli eloszlása⁵

bályokban keresendő. A kulturális örökségvédelmi intézmények a szerzői jogi előírások miatt a XX. század második felében keletkezett szerzői műveket alig tudják elérhetővé tenni.

Hosszú-hosszú évek elteltével figyelemre méltó változás tanúi lehetünk az Európai Unióban: amint alább látni fogjuk, a 2019-ben közzétett új szerzői jogi irányelv kiterjesztette a szabad felhasználás körébe tartozó eseteket és a kulturális örökségvédelmi intézmények számára számottevő kedvezményeket fogalmazott meg.

EU direktívák az információs társadalom fejlődése érdekében

A témánk szempontjából legfontosabb előzményeket mintegy három évtizedre visszamenően tekintjük át. Ebben az időszakban a kommunikáció terén gyökeres változás ment végbe. Az 1990-es évek első feléig egészen szűk kör rendelkezett számítógéppel, és nagyon kevesen fértek hozzá az internethálózathoz. A World Wide Web indulásának évében, 1993-ban világszerte 14 121 924 internethasználóról tud a statisztika.⁷ 2000 decemberében még mindig csak 361 millió, 2020 végén azonban már 5,053 milliárd, 2022 júliusában pedig 5,473 milliárd ember használta az internetet.⁸ Ugyanebben az időszakban az Európai Unió lakossága még nagyobb arányban vált az online tartalom fogyasztójává: 2022 nyarán a közel 446 millió lakos 90,6%-a minősült internethasználónak.⁹

Dióhéjban idézzük föl, ugyanebben a három évtizedben milyen lényeges változások történtek a szerzői jogi védelem terén. A *Szellemi Tulajdon Világ-*

szervezetének (World Intellectual Property Organization – WIPO) tagországai 1996-ban fogadták el a szerzői jogról, illetve az előadásokról és a hangfelvételekről szóló szerződéseket, amelyeket a WIPO tagállamai saját jogrendjükbe is beiktattak.¹⁰

Ebben az időszakban, 1991 és 2001 között az Európai Unióban intenzív normaalkotás zajlott, melynek eredményeként hét, a szerzői jog és a szomszédos jogok körébe tartozó irányelvet fogadtak el az Európai Bizottság kezdeményezésére. A máig érvényes iránymutatások között volt például a számítógépi programok jogi védelméről, a haszonkölcsönzési jogról és az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv.¹¹

2001-ben bocsátották ki az egyik legnagyobb hatású, mindmáig érvényes irányelvet¹², amelynek célja az információs társadalom újfajta igényeinek összehangolása a szerzői jogi rendszerrel. Az információs társadalomról elnevezett *InfoSoc* irányelv harmonizációs javaslatlalt élte a tagállamok számára. Az EU által „javasolt harmonizáció elősegíti a négy belső piaci szabadság megvalósítását, valamint összefügg az alapvető jogelvek – különösen a szellemi tulajdont is magában foglaló tulajdon, a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a közérdek – tiszteletben tartásával.”¹³

Témánk szempontjából fontos kiemelni az InfoSoc irányelv 31. preambulumbekzdésének következő részletét: „Megfelelő egyensúlyt kell biztosítani a jogosultak különböző csoportjainak, valamint a jogosultak és a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználói csoportjainak jogai és érdekei között. A jogok tekintetében a tagáll-

mok által megállapított kivételeket és korlátozásokat az új elektronikus környezet fényében felül kell vizsgálni.”¹⁴

Az InfoSoc irányelv kibocsátása után azonban az EU-ban nem ért véget a jogalkotási folyamat. Nagy reményeket fűztek a 2012-ben kibocsátott, az ún. árva művek digitalizálását lehetővé tevő 2012/28/EU irányelvhez, amely meghatározott feltételekkel lehetővé tette azoknak az alkotásoknak a felhasználását, amelyeknek a jogosultja nem ismert.

Az Európai Bizottság 2015. május 6-án tette közzé az *Európai digitális egységes piaci stratégia (A Digital Single Market Strategy for Europe – DSMS)* szövegét.¹ A DSMS három fő pillére:

- Az internetes termékek és szolgáltatások elérhetőbbé tétele az európai polgárok és vállalkozások számára a digitális választék bővítése, valamint a kulturális tartalmak tartózkodási helytől független online elérésének javítása révén.
- A digitális hálózatok és szolgáltatások fellendülését elősegítő feltételek megteremtése a nagy sebességű, biztonságos és megbízható infrastruktúra és tartalomszolgáltatás, továbbá az innovációt, a beruházást, a tisztességes versenyt és az egyenlő versenyfeltételeket biztosító szabályozási környezet kialakítása révén.
- Az európai digitális gazdaság növekedési potenciáljának maximalizálása, amely infrastrukturális, technológiai és kutatási-fejlesztési beruházásokat igényel, amely által növelhető az ipari versenyképesség, illetve emelhető a közszolgáltatások színvonala, a befogadás, a készségek és a képességek szintje.

A második pillér intézkedési javaslatok között szerepel „a szerzői jogi rendszer reformjára irányuló jogalkotási javaslatok” kidolgozása. A reform célja egy modern és az európai viszonyokhoz jobban alkalmazkodó szerzői jogi keretrendszer létrehozása. Az ehhez kapcsolódó *A korszerű, európai szerzői jogi keret felé* című, 2015. december 9-i közleményében a Bizottság megfogalmazta, hogy a hatályos uniós szerzői jogi keret bizonyos területeken kiigazításra és kiegészítésre szorul. 2016. szeptember 14. napján terjesztették elő a stratégiai céloknak megfelelő, az európai uniós szerzői jogi szabályozás korszerűsítésére vonatkozó jogalkotási javaslatokat.

Hosszas előkészítés és vita után 2019 tavaszán az Európai Unióban elfogadták, majd 2019. május 17-én kihirdették a következő két irányelvet:

- a műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint a televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítéseire alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 2019/789, ún. *SatCab irányelv*, valamint¹
- a digitális egységes piacon érvényesülő szerzői és szomszédos jogokról szóló ún. CDSM irányelvet (a magyar szakirodalomba az angol megnevezésből Copyright in the Digital Single Market alkotott akroníma került be).¹

Mindkét irányelv átültetésére két év állt a tagállamok rendelkezésére. Magyarország a legelső között implementálta a rendelkezéseket. Az Országgyűlés módosította a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényt (a továbbiakban Szjt.), valamint a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvényt. A két törvény jogharmonizációs célú módosításáról szól a 2021. évi XXXVII. törvény.¹

A CDSM irányelv legfontosabb szabályai

A továbbiakban a szerzői és a szomszédos jogokat szabályozó, a kulturális örökségvédelmi intézmények (a meghatározást lásd alább) működésére, szolgáltatásaira meghatározó jelentőséggel bíró CDSM irányelvvel foglalkozunk.

A CDSM preambulumban olvashatók az irányelv céljai, illetve a célkitűzések mellett szóló érvek, melyek közül a témánk szempontjából legfontosabbakat emeljük ki.

Az irányelv szabályokat ír elő bizonyos szerzői jogi és szomszédos jogi kivételekre és korlátozásokra,¹ illetve rendelkezik azon intézkedésekről, amelyek igazodnak a digitális és határokon átnyúló környezethez. A CDSM emellett lehetővé teszi bizonyos engedélyezési gyakorlatok alkalmazását annak érdekében, hogy a tartalmak szélesebb körben váljanak hozzáférhetővé, továbbá olyan szabályokat is tartalmaz, amelyek megkönnyítik a közkinccsé vált tartalom online elérhetővé tételét.

Az intézkedések fontos része a kereskedelmi forgalomban nem kapható művek és más védelem alatt

álló teljesítmények terjesztésére, illetve az audiovizuális művek egyedi lehíváson alapuló, video-szolgáltatáson keresztüli hozzáférhetővé tételére vonatkozik.²⁰

Az EU döntéshozói az új felhasználási módok fényében nemcsak átértékelték a tudományos kutatás, az innováció, az oktatás és a kulturális örökség védelme szempontjából lényeges kivételeket és korlátozásokat, de a szöveg- és adatbányászati technológiákra, a digitális környezetben történő oktatási szemléltetésre, valamint a kulturális örökség megőrzésére kötelező erejű kivételek és korlátozások bevezetését írták elő a tagállamok számára.²¹

A CDSM szerint a *kulturális örökségvédelmi intézmények* fogalma alatt „a nyilvánosan hozzáférhető könyvtárakat és múzeumokat [...], továbbá a levéltárakat és a mozgóképörökség- vagy hangzóörökség-védelmi intézményeket kell érteni. A kulturális örökségvédelmi intézmények fogalma emellett magában [...] foglalja többek között a nemzeti könyvtárakat és a nemzeti levéltárakat, valamint – az archívumaik és a nyilvánosan hozzáférhető könyvtáraik tekintetében – az oktatási intézményeket, a kutatóhelyeket és a közszolgálati műsorszolgáltató szervezeteket is.”²²

A kulturális örökségvédelmi intézmények számára biztosítani kell a lehetőséget a kereskedelmi forgalomban nem kapható művek vagy más védelem alatt álló teljesítmények digitalizálásához és határokon átnyúló terjesztéséhez.²³

Az uniós irányelvek implementálása a szerzői jogi törvénybe

A jelenleg hatályos szerzői jogi törvényt (Szjt.)²⁴ 1999-ben léptették életbe. Az azóta eltelt közel negyedszázad alatt – főként az európai uniós jogharmonizációs kötelezettség miatt – többször volt szükség a törvény szövegének módosítására. 2021 tavaszán az Országgyűlés elfogadta a fent említett CDSM és SatCab irányelvek átültetéséből adódó módosításokat, a változások 2021. június 1-jén léptek hatályba.

A szerzői jogi szabályozás könyvtárakat érintő legfontosabb változásai

A továbbiakban a törvénymódosítás révén életbe lépett szabályok közül azokra térünk ki, amelyek a könyvtárakat leginkább érinthetik:

- a szerzői jogi védelem alatt álló, de kereskedelmi forgalomban nem elérhető művek felhasználása;
- a szöveg- és adatbányászat mint szabad felhasználás feltételei;
- a magán- és intézményi célú másolás (többszörös) változásai;
- az árva művekre vonatkozó rendelkezések módosulása;
- a felhasználási szerződés írásbeliségére vonatkozó követelmények;
- további szabad felhasználási esetek: a kritika és a paródia;
- a sajtókiadványok kiadóit védő intézkedések;
- az alternatív felhasználási engedélyek kérdése.

Végezetül megemlítjük a nyilvános könyvtárak működését szabályozó 1997. évi CXL. törvény webarchiválásáról, illetve a szerzők nyilvánosságra hozható személyes adatairól szóló 2020. évi módosítását.

Két újdonság az Szjt.-ben: a kulturális örökségvédelmi intézmény fogalma és az egyetemi könyvtárak új szerepköre

A törvénymódosítások ismertetése előtt az Szjt. szövegéből egy figyelemre méltó változást emelünk ki: a CDSM-irányelv hivatalos magyar fordításában szereplő kulturális örökségvédelmi intézmény²⁵ fogalma bekerült a törvény szövegébe. A 33/A. § (1) bekezdés szerint „kulturális örökségvédelmi intézmény: a nyilvánosan hozzáférhető könyvtár vagy muzeális intézmény, illetve levéltár, vagy közgyűjteménynek minősülő kép-, és hangarchívum.”²⁶

Az alábbiakban látni fogjuk, hogy az oktatási intézmények, a kutatóhelyek és a kulturális örökségvédelmi intézmények a korábbiakhoz képest szélesebb körben élhetnek a szabad felhasználás lehetőségével. Kiemelésre méltó, hogy az Szjt. az egyetemi könyvtárakat egy új kedvezményezett szerepkörben, a kutatóhelyek között is megemlíti: a kutatóhely a „tudományos kutatást is magában foglaló oktatási tevékenységet végző kutatóintézet, illetve egyetem és annak könyvtára.”²⁷

A kereskedelmi forgalomban nem elérhető művek felhasználása

A várakozások alapján a legnagyobb horderejű intézkedés a kereskedelmi forgalomban nem elér-

hető művekre vonatkozó új eljárás engedélyezése. A rendelkezés új alapokra helyezi azoknak az irodalmi alkotásoknak a felhasználását, amelyek meghatározott ideje nem érhetőek el a kereskedelmi forgalomban.

A CDSM 8–11. cikkeinek előírásait az Sztj. IV/B. számú fejezete tartalmazza. A szerzői jogi reformtörvény egyik legfontosabb újdonságáról van szó, amely kifejezetten a fent említett XX. századi digitális fekete lyuk okozta károk mérséklésére irányul. Az irányelvnek köszönhetően legális lehetőség nyílik a kulturális körforgásból kikerült művek digitalizálására és online hozzáférhetővé tételére a nagyközönség számára. (A továbbiakban dolgozatunkban is használjuk szakirodalomban elterjedt angol kifejezésből, az *Out of Commerce*-ből alkotott OoC rövidítést.)

Az Sztj. magyarázata szerint: „Kereskedelmi forgalomban nem elérhető műveknek kell tekinteni azokat az irodalmi műveket, amelyeket utoljára 1999. augusztus 31-én, vagy azt megelőzően adtak ki Magyarország területén. Nem minősülnek kereskedelmi forgalomban nem elérhető művek azon irodalmi művek, amelyek utolsó kiadása óta nyolc év nem telt el.”²⁸

A törvény tehát 2021. június 1. óta lehetővé teszi az OoC-művek kulturális örökségvédelmi intézmények általi felhasználását, meghatározva, milyen korlátozásokkal lehetséges e művek szabad felhasználása: „Nem szükséges a szerző vagy a szomszédos jogi jogosult engedélye a kereskedelmi forgalomban nem elérhető mű többszörözéséhez és nyilvánossághoz közvetítéséhez, továbbá a szoftver átdolgozásához és terjesztéséhez, amennyiben a felhasználás kulturális örökségvédelmi intézmények által a gyűjteményének állandó részét képező, kereskedelmi forgalomban nem elérhető mű elérhetővé tételét célozza, feltéve, hogy

- a felhasználás során a szerző vagy a szomszédos jogi jogosult neve – ha ez lehetséges – feltüntetésre kerül,
- a nyilvánossághoz közvetítés nem kereskedelmi céllal fenntartott honlapon valósul meg, és
- a felhasználni kívánt műtípus tekintetében a kizárólagos jog gyakorlására reprezentatív közös jogkezelő szervezet nem rendelkezik az (1) bekezdés szerinti jogok gyakorlására vonatkozó engedéllyel és hatályos díjszabással.”²⁹

Az Sztj. szerint a szerző vagy a szomszédos jogi jogosult bármikor tiltakozhat a szabad felhasználás ellen, és ebben ez esetben a kulturális örökségvédelmi intézmény köteles befejezni a mű felhasználását. Egy másik fontos rendelkezés szerint az OoC-művek felhasználásáról – még a tervezés fázisában – az intézmények kötelesek nyilvántartást vezetni, az előírt adatokat pedig az *Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala* adatbázisában közzétenni.³⁰ A bejelentő intézmény az adatok nyilvánosságra hozatalát követő hat hónap múlva kezdheti meg a tényleges felhasználást (például a digitalizálást), de csak akkor, ha a szerző vagy a szomszédos jogi jogosult nem tiltakozott a felhasználás ellen.³¹

Új szabad felhasználási eset: a szöveg- és adatbányászat

Az egyre nagyobb jelentőségűvé váló szöveg- és adatbányászathoz szükséges többszörözés szintén új szabad felhasználási esetként került be az Sztj. 2021. évi módosításába. A törvény által előírt feltételek: a szöveg- és adatbányászathoz szükséges másolatok készítése csak akkor minősül szabad felhasználásnak, ha a jogosult előzetesen nem tiltakozott a szabad felhasználás ellen, a felhasználással érintett műhöz jogszerűen fértek hozzá, illetve, ha a másolatokat kizárólag szöveg- és adatbányászati célból, és csak a szükséges ideig őrzik meg.³²

Az Sztj. tehát bárki számára lehetővé teszi, hogy a fenti kitételek együttes fennállása esetén **szabaddon (tehát engedély és díjfizetés nélkül) végezzen szöveg- és adatbányászatot, de a művelethez szükséges másolatokat csak a munkafolyamat szempontjából szükséges ideig őrizheti, tárolhatja.**

A jogalkotó további engedményeket ad a kulturális örökségvédelmi intézményeknek és a kutatóhelyeknek a tudományos kutatás céljából végzett szöveg- és adatbányászat esetén, de kizárólag akkor, ha az Sztj. 35 § (2) és (3) bekezdésében felsorolt alábbi feltételek teljesülnek. A (2) bekezdésben előírt kikötés a kedvezményezett intézményekre is érvényes, tehát csak akkor tekinthető szabad felhasználásnak egy mű (például egy adatbázis) kimásolása, ha „a jogosult a szabad felhasználás ellen előzetesen, megfelelő módon – az elektronikus úton nyilvánosan hozzáférhetővé tett tartalom esetében géppel olvasható formában – nem tiltakozott.” A további feltételek a megjelölt intézményi kör számára:

- a felhasználást végző személy az érintett műhöz jogszerűen fért hozzá,
- a szabad felhasználás keretében létrejött másolatok megfelelő biztonsági szinten vannak tárolva, és
- megőrzésükre tudományos kutatás céljából kerül sor.

Az Sztj. előírásainak megfelelően többszörözött állományokat (a törvényszöveg szerint „példányokat”) a felhasználásra jogosított személyek lehívásra hozzáférhetővé tehetik, vagy

- kutatási együttműködés keretei között, vagy pedig
- a tudományos mű szakmai értékelése céljából személyek egy zárt csoportja számára, „feltéve, hogy ez a felhasználás jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja. A nyilvánossághoz közvetítés kizárólag az e §-ban meghatározott célhoz szükséges mértékben és ideig állhat fenn.”³³

Egyszerűbben szólva: a nyilvános könyvtárak is végezhetnek szöveg- és adatbányászatot, melynek keretében a legálisan hozzáférhető forrásokról készíthetnek másolatot, azt megőrizhetik, és más kutatóhelyek számára biztosíthatják a hozzáférést az összegyűjtött állományhoz.

Magán- és intézményi célú másolás

A törvényalkotó 2021. június 1-től hatályon kívül helyezte az Sztj. 35. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat. A törvény indokolása úgy fogalmaz, hogy a régi szabályozás „technológiai szempontból meghaladottá, életszerűtlenné vált”, az Sztj. ez irányú módosítása a magáncélú másolásra vonatkozó szabályok modernizálását jelenti.³⁴

Mindannyian emlékszünk arra, hogy a korábbi szabályok kizárólag kézírással vagy írógéppel tették lehetővé a könyvek és a folyóiratok másolását. Az új szabályozás gyökeres változást jelent: napjainkban már digitális eszközzel is lehet magáncélra másolni (vagyis többszörözni) akár egy egész könyvet, akár egy teljes folyóiratszámot.

További figyelemre méltó változás: korábban a magáncélú másolás lehetőségét tovább korlátozták, a magánszemély ugyanis csak saját részére

készíthetett másolatot – tehát például a könyvtáros nem szkennelhetett be egy folyóiratcikket az olvasó számára. Az Európai Unió Bíróságának többször kellett ezzel a kérdéssel foglalkoznia, és végül kimondta, hogy a magáncélú másolás esetén nincs olyan követelmény, hogy a másolatot készítő személynek, illetve a másolatot felhasználó magánszemélynek ugyanannak kell lennie.

A jelenleg hatályos Sztj. így szól a magáncélú másolásról: természetes személy magáncélra a műről másolatot készíthet, ha „az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja, feltéve, hogy a felhasználással érintett műhöz jogszerűen fért hozzá.” Fontos tudni, hogy magáncélú másolat sokféle műtípusról készülhet, de az Sztj. 35. § (1) bekezdés számos tilalmat is felsorol: a „rendelkezés nem vonatkozik az építészeti műre, a műszaki létesítményre, a szoftverre és a számítástechnikai eszközzel működtetett adatbázisra, valamint a mű nyilvános előadásának kép- vagy hanghordozóra való rögzítésére.” Kotta-reprográfiával – vagyis fénymásolással – magáncélra csak díjfizetés ellenében többszörözhető.³⁵

Áttérve az intézményi célú másolásra: az Sztj. alapján a kulturális örökségvédelmi és az oktatási intézmények a műről másolatot készíthetnek, ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja, és

- a. tudományos kutatáshoz vagy archiváláshoz szükséges,
- b. nyilvános könyvtári ellátás céljára vagy az intézmény helyiségeiben felállított számítógépes terminálok tudományos kutatás vagy egyéni tanulás céljaira készül,
- c. megjelent mű kisebb részéről, továbbá újság- vagy folyóiratcikkéről belső intézményi célra készül, vagy
- d. iskolai oktatás célját szolgáló felhasználáshoz szükséges.

A kulturális örökségvédelmi intézmény az általa az előzőekben meghatározott felhasználás céljára előállított másolatot kutatóhely és más kulturális örökségvédelmi, illetve oktatási intézmény részére jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgáló módon szabadon terjesztheti.³⁶

Változások az árva művek felhasználásában

Fentebb említettük, hogy az EU 2012-ben bocsátotta ki az árva művek felhasználására vonatkozó irányelvet, amely néhány évvel később az Szjt. szövegébe is bekerült. (Csak emlékeztetőül: egy szerzői mű vagy egy szomszédos jogi teljesítmény akkor tekinthető árva műnek, ha a mű jogosultjának felkutatására irányuló gondos, jóhiszemű jogosultkutatás nem vezetett eredményre.)

Magyarországon az árva művek felhasználását a *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala* (SZTNH) által lefolytatott hatósági eljárás, illetve a hivatal engedélye alapján lehet megkezdni. Az SZTNH a honlapján közzéteszi az árva művekről készült nyilván tartást.³⁷

2021 júniusa óta egyszerűbbé vált az árva művekre kötelezően előírt jogosultkutatás, az új szabályokat az Szjt. 41/A. § (2) bekezdése tartalmazza.

Felhasználási szerződés – szóbeli megállapodás alapján is lehetséges

Általános szabály szerint a felhasználási szerződést írásba kell foglalni, de 2021. június 1-től itt is történetek változások. Már nem kötelező a szerződés írásba foglalása azokban az esetekben, ha a felhasználás

- sajtótermékben, napilapban vagy folyóiratban történő közzétételre irányul,
- nem kizárólagos, ingyenes és internetes hozzáférhetővé tételt engedélyez,
- egy gyűjteményes műnek minősülő adatbázis vagy egy szoftver nem kizárólagos felhasználására, illetve
- a szerző által felajánlott ingyenes és korlátlan felhasználási jog engedélyezésére vonatkozik.³⁸

Új szabad felhasználási esetek: a kritika, az ismertetés, a karikatúra és a paródia

Az uniós jogharmonizáció követelményeinek megfelelően a 2021. évi XXXVII. törvény további új szabad felhasználási eseteket vezetett be, mégpedig a kritikai vagy ismertetési, illetve a karikatúra, paródia vagy stílusutánzat (pastiche) célú felhasználást. A törvény által lehetővé tett újfajta szabad felhasználások leginkább a véleményszabadság érvényesülésére és a kreatív alkotómunka ösztönzésére hivatottak.

Az Szjt. 34/A. § szerint: kritika vagy ismertetés céljából a művet a forrás, valamint a szerző feltüntetésével bárki felhasználhatja. Az ún. paródia-kivé-

telről pedig így szól a jogszabály: a művet „a mű felidézése, valamint humor vagy gúny kifejezése útján, karikatúra, paródia vagy stílusutánzat (pastiche) céljából bárki felhasználhatja.”³⁹

Új szomszédos jogi jogosultak az Szjt.-ben: a sajtókiadványok kiadói

Az uniós jogharmonizáció következtében a magyar szerzői jogi törvény is bővítette a szomszédos jogi jogosultak körét. Az intézkedés látszólag kevésbé érinti a könyvtárak működését, de például egy sajtófigyelő szolgáltatás során fontos tudni a megváltozott feltételekről.

Először nézzük meg az Szjt. meghatározását: a 82/A. § szerint „sajtókiadványnak minősül az a főként újságírói jellegű irodalmi művekből álló – akár egyéb műveket vagy szomszédos jogi teljesítményeket is tartalmazó – gyűjtemény, amely

- a. egy azonos cím alatt megjelenő időszakos kiadvány vagy rendszeresen aktualizált kiadvány,
- b. célja a nyilvánosság tájékoztatása hírekről vagy más témákról, és
- c. valamely szolgáltató kezdeményezésére, szerkesztői felelősségére és ellenőrzése mellett jelenik meg sajtótermékben.

Nem minősül sajtókiadványnak a tudományos céllal kiadott időszaki kiadvány.”⁴⁰

További fontos kritérium, hogy a szerzői jogi védelem körébe csakis azok a sajtókiadványok tartoznak, amelyek egyéni, eredeti jelleggel bíró, újságírói jellegű irodalmi műveket közölnek (ilyenek például a szerzői műveket tartalmazó napilapok, folyóiratok, internetes hírportálok). Nem vonatkozik a szerzői jogi védelem a kizárólag tényeket és napi híreket közlő, egyéni, eredeti jellegű műveket nem tartalmazó sajtókiadványokra, továbbá azokra a weblapokra, blogokra sem, amelyek nem egy szolgáltató kezdeményezése, szerkesztői felelőssége és ellenőrzése keretében nyújtanak szolgáltatást.⁴¹

A sajtókiadvány nyilvánosság számára történő (pl. internetes) hozzáférhetővé tételéhez, illetve a sajtókiadvány elektronikus többszörözéséhez a kiadó hozzájárulása szükséges.⁴² A felhasználáskért díjazás illeti meg kiadót, amely viszont a bevételből köteles részesedést biztosítani a kiadványban megjelent művek szerzői számára.

Nem kell viszont a sajtókiadvány kiadójának hozzájárulása sem a nyilvánosságra hozott kiadványra mutató hiperhivatkozás esetén, sem a sajtókiadvány egyes szavainak vagy nagyon rövid részleteinek felhasználásához, továbbá ahhoz sem, hogy egyéni felhasználók magán- vagy nem kereskedelmi céllal felhasználják a kiadványt.⁴³

A szerzők által adható alternatív felhasználási engedélyek – a Creative Commons, a General Public License és társaik

Az online tartalmak, a tudományos publikáció terén főleg az Open Access hozzáférés gyors ütemű bővülése miatt kap nagy jelentőséget az Sztj. 45.§ (1) bekezdés d) pontjában körülírt módosítás: „a szerző nem címzett vagy meghatározatlan számú személynek tett, ingyenes, nem kizárólagos” felhasználási jogot engedélyez.⁴⁴ A szerzői jogi törvény módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvény indoklásában olvasható a magyarázat: „A módosítás által többek között jogszerűvé válnak a Creative Commons licenc által adott engedélyek vagy a GPL (General Public License) engedély hatálya alatt megkötendő szerződések.”⁴⁵

Magyarországon korábban is sokan éltek már az alternatív engedélyezési módok, licencek alkalmazásával, amelyre 2021. június 1-től törvényes lehetőség nyílt.

Két új rendelkezés a kulturális törvényben

Végezetül az európai uniós jogharmonizáció miatt szükségessé vált, a könyvtári feladatellátást érintő két további jogszabály-változásra hívjuk föl a figyelmet, amelyek miatt a magyar törvényhozás nem a szerzői jogi, hanem az ún. kulturális törvényt módosította. Az alábbi röviden ismertetett két törvénymódosításra a személyesadat-kezelésről szóló EU rendeletből, a GDPR-ból adódó kötelezettségek miatt volt szükség.

A webarchiválás

Az 1997. évi CXL., ún. kulturális törvény (Kultv.)⁴⁶ 2021. január 1-jén hatályba lépett módosítása – többek között a közérdekű feladatellátás keretén belül – a hungarikumnak minősülő webtartalom archiválásával bővítette ki a nemzeti könyvtár alapfeladatait, együttműködésre kötelezve a tartalomszolgáltatókat és a könyvtárakat.

A törvény szerint a webarchiválás webaratással történik, a munkafolyamat pedig a begyűjtéstől kezdve kiterjed a feldolgozásra, a másolásra, a hosszú távú megőrzésre, a webarchívumba rendezésre, továbbá a felhasználásra.

A Kultv. 59/A. §-a az együttműködési kötelezettség mellett a személyes adatok kezelésére vonatkozóan is rendelkezik. „A könyvtárak együttműködnek a nemzeti könyvtárral az archivált webtartalom hozzáférhetővé tételében. [...] A nemzeti könyvtár azokat a webarchiválás során gyűjtött személyes adatokat, amelyeket a tartalomszolgáltató a weblapon nyilvánosságra hozott és a webarchiválás érdekében a nemzeti könyvtár részére szolgáltatott, közérdekű archiválás céljából kezeli.”⁴⁷ A törvényi előírás miatt a nemzeti könyvtári webarchiválás keretében kezelt személyes adatok tekintetében az érintett nem gyakorolhatja sem az adatok helyesbítéséhez, sem az adatkezelés korlátozásához való jogát.

A szerzői jogi védelem terén a webarchiválással kapcsolatos jogok gyakorlása nem jelent kivételt az általános szabályok alól. A nemzeti könyvtár – mint felhasználó – (írásbeli) felhasználási szerződést köt azzal a személlyel vagy szervezettel, akinek/amelynek a tulajdonában vagy vagyonkezelésében van a szerződés tárgyát képező, gyűjteményes műnek minősülő webtartalom. A jogtulajdonos a felhasználási szerződésben engedélyezi a felhasználó számára a weblap többszörözését, archiválását, a szükséges másolatok elkészítését, a szükséges módosítások elvégzését, illetve a webtartalom nyilvánosságához közvetítését az online térben.⁴⁸

A szerzők személyes adatainak kezelése és hozzáférhetővé tétele

Az EU GDPR rendelete értelmében 2018 májusától csak meghatározott feltételek, vagyis valamely „GDPR jogalap” megléte esetén lehet személyes adatot kezelni, ezért szükségessé vált megteremteni a törvényes alapot a könyvtárak által régóta nyilvántartott személyes adatok – például a szerzők születési éve, foglalkozása stb. – kezelésére.

Az Országgyűlés 2020-ban a következőképpen módosította a kulturális törvényt: „A könyvtári dokumentumok feltárása és rendelkezésre bocsátása során a könyvtár tájékoztatást ad a dokumentum szerzőjének munkásságáról, a szerző születési

és halálozási adatairól, alkotói névként használt álnevről és működési területéről.⁴⁹ Miután 2020 óta e személyes adatok kezelését törvény írja elő

a könyvtárak számára, az érintett szerzők nem tilakozhatnak személyes adataik kezelése és nyilvánosságra hozatala ellen.

Felhasznált irodalom és jegyzetek

- 1 Drótos, L. *Mi a MIA?*, In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 53(6), p. 267-274, 2006.
- 2 Hoeve, C. D. *Cultural Memory in Danger: Sustainable Information, Preservation, and Technology in the Humanities: A Theoretical Approach*, Collaborative Librarianship, 10(2), p. 100-122, 2018.
- 3 Boyle, J. A *Copyright Black Hole swallows our culture*, Financial Times, 2009. Elérhető: <https://www.ft.com/content/6811a9d4-9b0f-11de-a3a1-00144feabdc0> (Utolsó elérés: 2022. november 18.)
- 4 Mezei, P. *A szerzői jog jövője (is) a tét – gondolatok a Google Books könyvdigitalizálási projektről*. In: Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 116(5), p. 5-47, 2011. Elérhető: <https://www.sztneh.gov.hu/kiadv/ipsz/201105-pdf/01.pdf> (Utolsó elérés: 2022. november 18.)
- 5 GLAMs and Copyright. Elérhető: <https://joanofarchives.com/glams/CC-BY-NC-SA-4.0> (Utolsó elérés: 2022. november 18.)
- 6 Falon, J., Gomez, P. U. *The missing decades: the 20th century black hole in Europeana*. <https://pro.europeana.eu/post/the-missing-decades-the-20th-century-black-hole-in-europeana> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 7 Internet Live Stats *Internet users in the world*. Elérhető: <https://www.internetlivestats.com/internet-users/> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 8 Internet Word Stats *History and Growth of the Internet from 1995 till Today*. Elérhető: <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 9 Internet Word Stats *Internet Usage in the European Union*. Elérhető: <https://www.internetworldstats.com/stats9.htm> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 10 net.jogtar *Magyarországon a következő törvény keretében hirdették ki: 2004. évi XLIX. törvény a Szellemi Tulajdon Világszervezete 1996. december 20-án, Genfben aláírt Szerzői Jogi Szerződésének, valamint Előadásokról és a Hangfelvételekről szóló Szerződésének kihirdetéséről*. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400049.tv> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 11 Liedes, J. *A szerzői jog időszzerű kérdései az európai unióban és nemzetközi szinten*, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 111(6), p. 23-38, 2006. Elérhető: <https://www.sztneh.gov.hu/kiadv/ipsz/200612-pdf/02-jukka.pdf> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 12 EUR-Lex *Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról*. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0029&from=EN> (Utolsó elérés: 2022. november 18.)
- 13 InfoSoc irányelv (3) preambulumbekzdés. A szövegben említett négy belső piaci szabadság: az áruk, a szolgáltatások, a természetes és jogi személyek/vállalkozások letelepedésének, valamint a tőke mozgások és fizetések szabadsága.
- 14 InfoSoc irányelv (31) preambulumbekzdés
- 15 EUR-Lex *A Digital Single Market Strategy for Europe*. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192> – magyar nyelven: Európai digitális egységes piaci stratégia. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=HU> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 16 EUR-Lex *A műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítéseire alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 93/83/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/789 európai parlamenti és tanácsi irányelv*. Magyar szöveg: Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0789&from=HU> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 17 EUR-Lex *A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv*. A magyar szöveg: Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0790&from=SV> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 18 jogiportal.hu *2021. évi XXXVII. törvény a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról*. Elérhető: <http://jogiportal.hu/index.php?id=0fq3v5kkt8ec1opbs&state=20210506&menu=view> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
- 19 Az uniós és nemzetközi terminológia a „kivételek és korlátozások” (exceptions and limitations) kifejezéspárt használja a magyar jogban szabad felhasználások néven tárgyalt témakörre.
- 20 CDSM irányelv (3) preambulumbekzdés
- 21 CDSM irányelv (5) preambulumbekzdés
- 22 CDSM irányelv (13) preambulumbekzdés
- 23 CDSM irányelv (30) preambulumbekzdés
- 24 net.jogtar *A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény*. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900076.tv> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)

- 25 A „kulturális örökségvédelmi intézmények” szókapcsolat az angol cultural heritage institutions (CHIs) kifejezés fordítása.
26 Szjt. 33/A. § (1) bekezdés
27 Szjt. 33/A. § (2) bekezdés
28 Szjt. 41/L. (4) bekezdés
29 Szjt. 41/M. (4) bekezdés
30 EUIPO Az Szjt. 41/N. §-ban megjelölt „Hivatal” a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH). A digitalizálásra szánt művet azonban nem az SZTNH-hoz, hanem az EUIPO-hoz kell bejelenteni az Out of Commerce Works portálon. Elérhető: <https://euipo.europa.eu/out-of-commerce/#/> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
31 Szjt. 41/N. (3) bekezdés
32 Szjt. 35/A. (1) bekezdés
33 Szjt. 35/A. (2) és (3) bekezdés
34 Végső előterjesztői indokolás a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvényhez, Indokolások Tára, 58, p. 680-708, 2021. A továbbiakban: 2021. évi XXXVII. törvény indokolás
35 Szjt. 35. § (1)
36 Szjt. 35. § (4), (4a), és 38. § (5) bekezdések
37 Az SZTNH Árva művek nyilvántartása c. oldal (<https://www.sztnh.gov.hu/hu/szakmai-oldalak/szerzoi-jog/mivel-fordulhat-hoz-zank/arva-mu/arva-muvek-nyilvantartasa>) a legújabb frissítést tartalmazza. A tanulmány leadásakor elérhető fájl: Elérhető: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/2021_06_22_arva_mu_nyilvantartas.pdf (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
38 Szjt. 45. § (2) a-d)
39 Szjt. 34/A. §
40 Szjt. 82/A. § (1) és (2)
41 2021. évi XXXVII. törvény indokolás: i. m.
42 2021. évi XXXVII. törvény indokolás: i. m. „feltéve, hogy a felhasználást az Ektv. 2. § k) pontja szerinti – az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó – szolgáltató valósítja meg” A hivatkozott jogszabály az Elektronikus kereskedelemről szóló CVIII. törvény (Ektv.)
43 Szjt. 82/C. §
44 Szjt. 45. § (2) d)
45 2021. évi XXXVII. törvény indokolás: i. m.
46 net.jogtar.hu 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről (Kultv.) Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700140.tv> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
47 Kultv. 59/A. §
48 OSZK webarchívum *Technikai tudnivalók az archiválásról*. Elérhető: <https://webarchivum.oszk.hu/tartalomgazdaknak/technikai-tudnivalok-az-archivalasrol/> (Utolsó elérés: 2022. november 22.)
49 Kultv. 60/A. § (4a)

Beérkezett: 2022. november 27.

Tószegi Zsuzsanna
ELTE BTK c. egyetemi docens
E-mail: toszegi.zsuzsa@gmail.com